

Høgskolen i Østfold

Avdeling for lærerutdanning

Årsstudium i samfunnsfag

DELEKSAMEN 2 I GEOGRAFI

KANDIDATNUMMER:

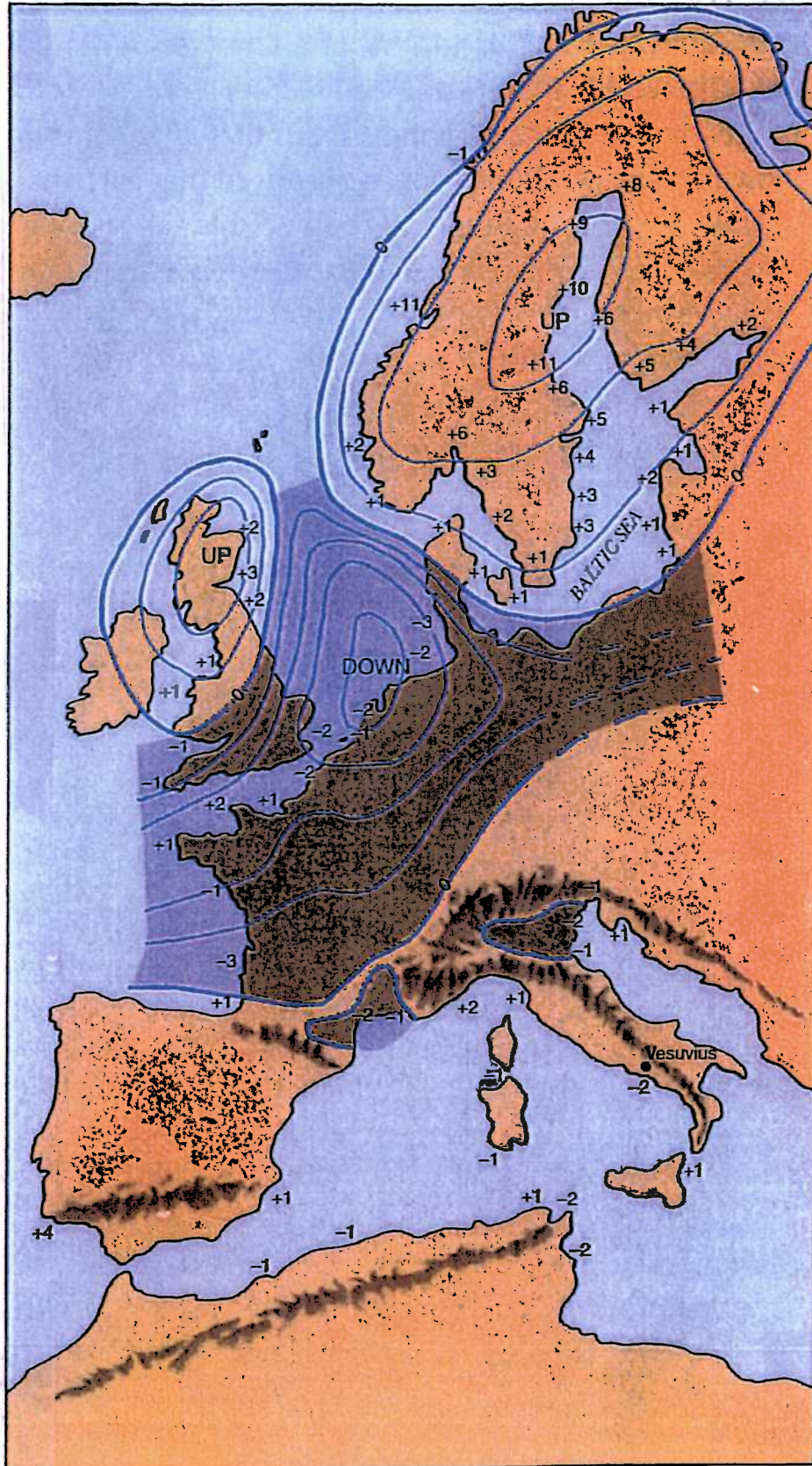
Eksamensform: SKRIFTLIG, INDIVIDUELL SKOLEEKSAMEN	
Emnekode: L-SAM10311 Geografi	Emne: GEOGRAFI – DELEKSAMEN 2 (Karakteren teller 75 % av samlet karakter i geografi)
Dato: Onsdag 4. desember 2013 kl 09.00 – 15.15 6 timer pluss 15 minutter til å slutføre arbeidet med besvarelsen	
Hjelpemidler: Ingen tillatte hjelpemidler	Faglærer: Steinar Wennevold Telefonnummer: 69 21 51 45
Oppgavesettet: Oppgavesettet består av 20 sider inklusiv denne forsiden og et vedlagt kartutsnitt i A3-format. Kontroller at oppgavesettet er komplett straks det er utdelt.	
Sensur: Ekstern og intern	
Sensurdato: Senest fredag 20. desember 2013. Kunngjøring om at sensur er falt og at karakterene er tilgjengelige på Studentweb, sendes som melding på e-post. For innlogging på Studweb, følg instruksjoner gitt på: http://www.hiof.no/index.php?ID=7027	

Alle oppgavene i oppgavesettet skal besvares.

Besvarelsene skal skrives inn i det heftet som oppgavesettet utgjør.

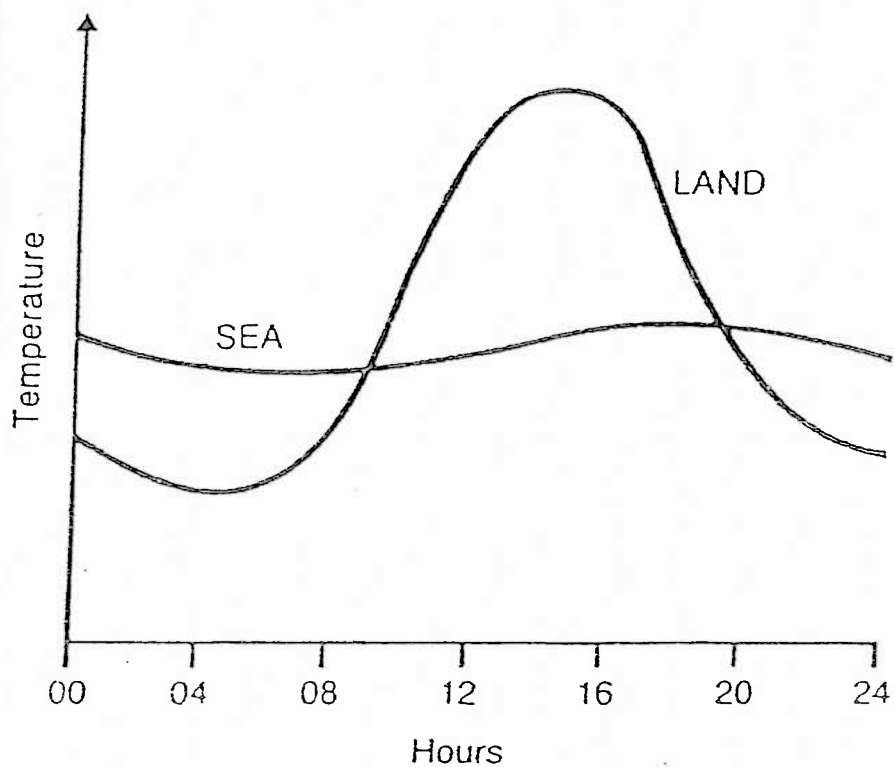
OPPGAVE 1

Kartet nedenfor viser med positive tallverdier områder hvor landoverflaten i vår tid hever seg relativt til havoverflaten og med negative tallverdier områder hvor landoverflaten synker relativt til havoverflaten. Ta utgangspunkt i de områdene hvor landoverflaten hever seg og forklar hvorfor det foregår en landheving i disse områdene.

OPPGAVE 2

- Hvilke sammenhenger og variasjoner viser figuren nedenfor?
- Gjør kort rede for ulike egenskaper som henholdsvis jord og vann har med hensyn til oppvarming og avkjøling.
- Hvorfor vil altså temperaturens gang gjennom døgnet (til vanlig) variere slik linjene i figuren nedenfor viser at temperaturen gjør?

Temperaturens gang gjennom døgnet over sjø og land.

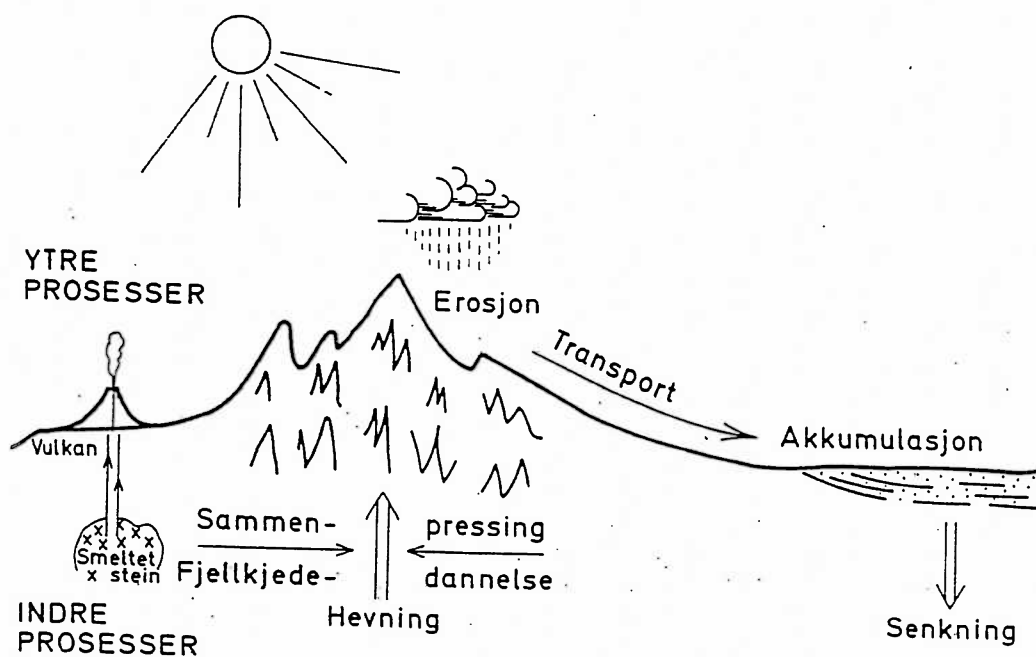
OPPGAVE 3 A

Tegn og forklar kort hovedtrekkene i bergartskretsløpet (det geologiske kretsløpet).

OPPGAVE 3 B

Figuren nedenfor viser samspillet mellom de indre og de ytre geologiske prosessene.

- Merk av på figuren hvor det foregår følgende tre typer av bergartsdannelse: Dannelse av sedimentære bergarter, dannelse av magmatiske (eruptive) bergarter og dannelse av metamorfe bergarter.
- Gi korte beskrivelser av hvordan hver av de tre hovedtypene av bergarter dannes.

OPPGAVE 4

På det enkle geologiske Norgeskartet nedenfor er teksten/tekstene til symbolfortegnelsene tatt bort. Sett, ved hver enkelt av de seks boksene i symbolfortegnelsen, korte betegnelser som forteller hvilke bergarter som dominerer i de tilsvarende områdene på kartet.

OPPGAVE 5

Tabellen nedenfor viser seks mulige overganger i luftfuktighetens tilstander. Sett inn i den åpne delen av tabellen de begrepene som betegner hver av de seks mulige overgangene.

Gi deretter korte kommentarer som forklarer hvor, når og hvordan de aktuelle overgangene foregår.

FRA	TIL	BETEGNELSE PÅ OVERGANGEN/ENDRINGEN
Is	Vann	
Is	Damp	
Vann	Is	
Vann	Damp	
Damp	Vann	
Damp	Is	

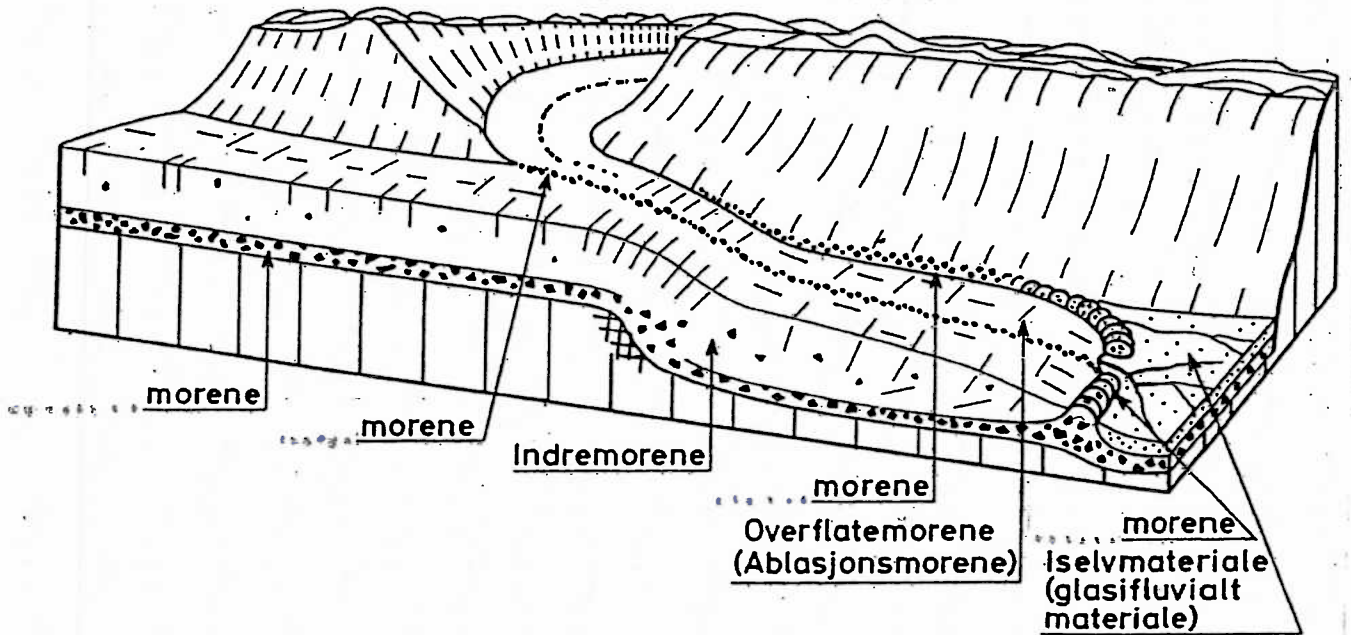
OPPGAVE 6

Figuren nedenfor viser to isbrearmer som løper sammen til en større brearm.

Inn i figuren går det piler som viser til ulike typer morene. I tillegg går det en pil som viser til iselvmateriale som er avsatt foran breen. Ved fire av pilene er den fullstendige betegnelsen på morenetypen tatt bort.

Sett inn på prikket linje, for hver av de fire pilene, fullstendig betegnelse på morenetypen.

Skriv korte kommentarer om hvordan morenetypene har blitt dannet.

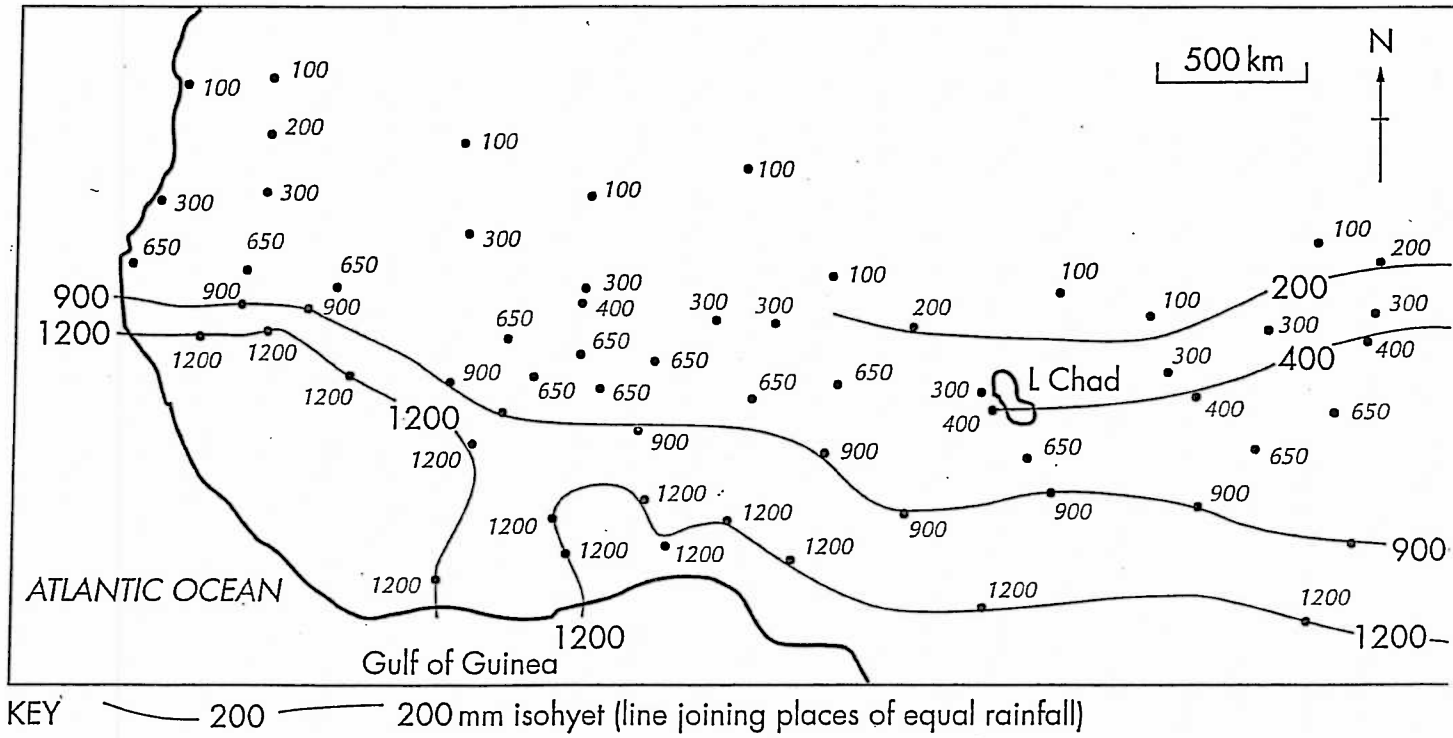

OPPGAVE 7

Gi en kort oversikt over hvordan og hvorfor lufttemperaturene på jordkloden varierer geografisk. Legg vekt på de faktorene som har stor betydning for temperaturvariasjonene. Bruk skisser i besvarelsen.

OPPGAVE 8

Fullfør på kartet nedenfor linjene for henholdsvis 200 millimeter og 400 millimeter gjennomsnittlig årlig nedbør.

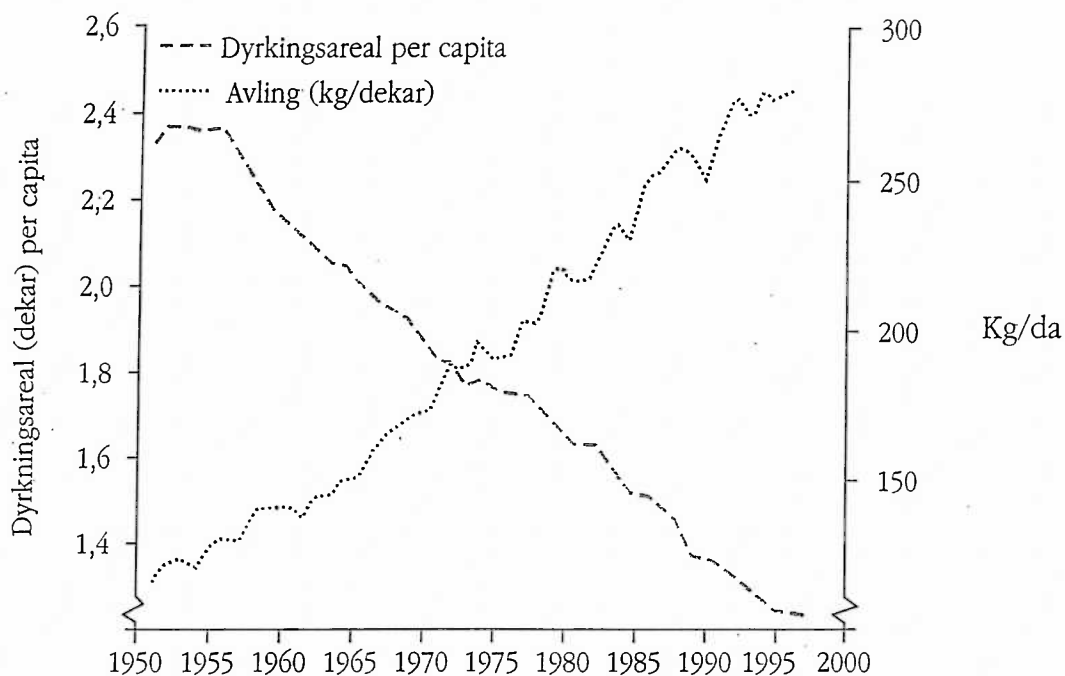
OPPGAVE 9

- a) I tabellen nedenfor er en del opplysninger tatt bort i kolonne 2 og kolonne 4 b. Bruk de opplysningene som fortsatt ligger i tabellen til å fylle ut de manglende tallene i de to kolonnene. Kommenter kort hvordan du har løst oppgaven.
- b) Sammenlignet med den naturlige vekstraten i verdens befolkning, som har avtatt betydelig siden 1980-tallet, har økningen verdens samlede befolkning avtatt relativt lite i perioden etter 1980. Forklar hvorfor!

<i>Kolonne 1</i>	<i>Kolonne 2</i>	<i>Kolonne 3</i>	<i>Kolonne 4</i>		
År	Folketall (millioner)	Økning i løpet av 10- årsperioden (millioner)	Gjennomsnittlig årlig økning i 10-årsperiodene		
			<i>Kolonne 4 a</i>	<i>Kolonne 4 b</i>	<i>Kolonne 4 c</i>
			Fødselsrate/ fødselshyppighet (promille)	Dødsrate/ dødelighet (promille)	Naturlig vekstrate/ tilvekstrate (promille)
1950	2516				
		503	36,6		18,1
1960					
		678	34,6		20,2
1970					
		747	29,6		18,2
1980					
		841	27,3		17,3
1990					
		830	23,5		14,5
2000					
		794	20,0		12,0
2010	6908				

OPPGAVE 10

- Hva viser figuren nedenfor? (1 dekar = 1000 m²)
- Gjør rede for faktorer som gjør det mulig å øke verdens samlede kornavlinger selv om korndyrkingsarealet per capita (per person) reduseres.

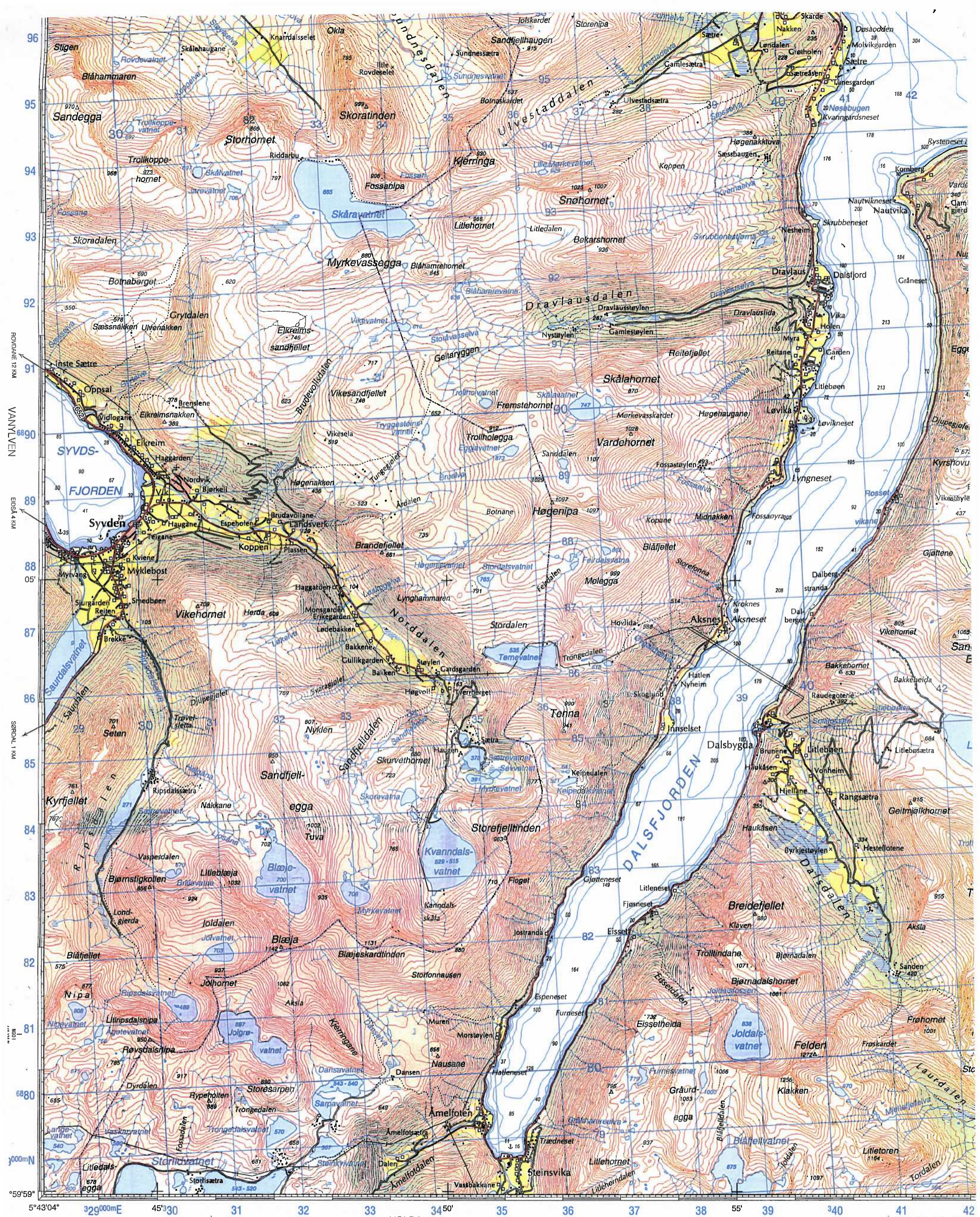

Figur 7.7 Verdens kornproduksjon 1951–97. Prikket kurve: avling i kg per dekar (se høyre loddrette akse). Brutt streket kurve: dyrkningsareal per capita (se venstre loddrette akse). Kilde: Dyson, T. 1996 og FAO 1999.

OPPGAVE 11

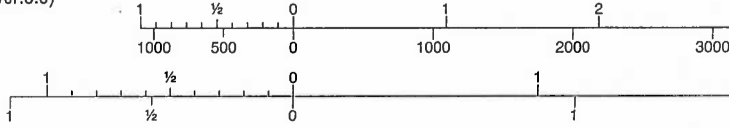
Brett ut det vedlagte kartutsnittet av kartbladet VOLDA (1119-2) slik at du ser det i A3-format.

- a) Hvilke store landformer preger det området som kartutsnittet dekker?
- b) Marker, med penn eller blyant, direkte på kartutsnittet de botnene du kan identifisere.
- c) Marker, med penn eller blyant, direkte på kartutsnittet hvor grensen for Dravlauselvas nedslagsfelt går. (Dravlauselva renner ut i Dalsfjorden i kartrute 40-91.)

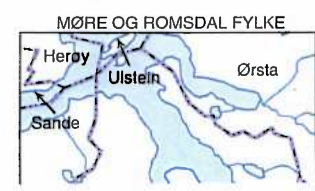
© Statens kartverk 1974, 1992, 2009.
 Norwegian Mapping Authority.
 Vegar, bygningar, grenser og stadnamn a jour 2008.
 Hydrografi frå elektronisk navigasjonskart (ENC). Andre tema delvis a jour 2006.
 Roads, buildings, boundaries and place names updated 2008.
 Coastal hydrography from Electronic Navigational Chart (ENC). Remaining subjects partly updated 2006.

M711
 Edition 3 - NOR (ver.3.0)
 MÅLESTOKK 1:50 000 SCALE

Sjukhus med akuttmottak
Hospital with acute reception
 Volda sjukhus, Tel.: 70 05 82 00
 Rutetilvising/Reference: 32VLP483943

Kartet er ikkje framstilt for navigasjon til sjøs, bruk offisielle sjøkart.
 This map is not designed for navigation at sea, use official nautical chart.

EKVIDISTANSE 20 METER
 Tejelkurver 100 m. Mellomkurver 10 m
 Høgd i meter over gjennomsnittleg sjønivå
 Djup i meter under springfløa
 GEODETISK DATUM: EUREF89 (WGS84)
 TRANSVERSAL MERCATORPROJEKSJON

CONT
 Index contours: 10
 Vertical Datum
 Sounding
 GEODETISK DATUM: EUREF89 (WGS84)
 TRANSVERSAL MERCATORPROJEKSJON